

TRIAL
International

Saopštenje za javnost

BiH propustila da provede obaveze iz UN Konvencije protiv mučenja

PRVA ODLUKA PROTIV BiH PRED UN KOMITETOM U PREDMETU ŽRTVE SEKSUALNOG NASILJA

(Sarajevo, 29. avgust, 2019) Prva odluka pred UN Komitetom protiv torture u kojoj se odlučivalo o predstavi žrtve seksualnog nasilja donesena je prvi put protiv Bosne i Hercegovine. U novembru 2017. godine preživjela ratnog seksualnog nasilja iz BiH, zastupana od strane nevladine organizacije TRIAL International, UN Komitetu protiv torture podnijela je predstavku protiv Bosne i Hercegovine. Predstavka se odnosila na neuspjeh bh. vlasti da ispune Konvencijom preuzete obaveze i žrtvi ratnog seksualnog nasilja omoguće efektivno i provodivo pravo na adekvatnu i pravednu naknadu, kao i što potpuniju rehabilitaciju. Navedenom odlukom Komitet nalaže Bosni i Hercegovini da joj se isplati naknada štete, te u što kraćem roku osigura pružanje odgovarajuće i besplatne medicinske i psihološke pomoći. Također, naloženo je da se preživjeloj osigura javno službeno izvinjenje. U odluci se također navodi da Bosna i Hercegovina mora uspostaviti efektivni sistem reparacija na državnom nivou kako bi se pružili svi oblici reparacije žrtvama ratnih zločina, uključujući žrtve seksualnog nasilja, te pripremiti i usvojiti okvirni zakon koji bi jasno definisao kriterije za sticanje statusa žrtve ratnih zločina, uključujući seksualno nasilje i utvrdio koja su specifična prava zajamčena žrtvama u cijeloj državi.

„Ovu odluku smatramo revolucionarnom ne samo na nivou naše države nego i globalno, jer je ovo prva odluka pred ovim tijelom u kojoj se odlučivalo o predstavi žrtve ratnog seksualnog nasilja, te prva odluka Komiteta o predstavi pojedinca kojom se ispituje primjenjivost zastarnih rokova na zahtjeve za naknadu štete u predmetima mučenja“, ističe **Adrijana Hanušić Bećirović**, viša pravna savjetnica TRIAL International u BiH. Ona nadalje pojašnjava da: *„S jedne strane, UN Komitet osudio je propust Bosne i Hercegovine da usvoji zakonodavstvo i razvije praksu izvršenja koji omogućava da se dosuđena naknada štete, poput one dosuđene u krivičnom postupku, zaista i naplati*. S druge strane, ovo je prvi put da se jedno međunarodno tijelo za zaštitu ljudskih prava izjasnilo o praksi primjene zastarnih rokova na zahtjeve za naknadu štete žrtava mučenja u BiH tako što je osudilo ovu praksu napominjući da se zbog kontinuirane traume s kojom žrtve torture žive nakon pretrpljenog mučenja, **zastarni rokovi ne bi smjeli primjenjivati**, jer se time žrtvama uskraćuje pravo na naknadu i rehabilitaciju koja im je potrebna, a država propušta provesti svoju obavezu iz člana 14 Konvencije, ostavljajući žrtvu seksualnog nasilja bez pravedne i adekvatne naknade štete.“

Pravna pomoć preživjeloj ratnog seksualnog nasilja je započela u krivičnom postupku pred Sudom BiH što je rezultiralo time da je to bio drugi slučaj u kojem je (u junu 2015. godine) dosuđen imovinskopravni zahtjev u krivičnom postupku u BiH, u iznosu od 30.000 KM. S obzirom da počinitelj nije imao imovine i da dosuđeni iznos nije bilo moguće naplatiti, izvršni postupak se nije mogao provesti do kraja. **Obzirom da u BiH ne postoji Fond iz kojeg bi se u ovakvim situacijama automatski osigurala naplata dosuđenog iznosa**, jedina mogućnost koja bi žrtvi nakon neuspješno provedenog izvršnog postupka teoretski preostala bila bi pokretanje parničnog postupka kako bi se utvrdila supsidijarna tj. dodatna odgovornost entiteta i države za naknadu pričinjene štete.¹ Međutim, odlukom Ustavnog suda BiH iz 2014. godine zauzet je stav da se na tužbene zahtjeve za naknadu štete u parničnim postupcima usmjerenih protiv entiteta i države, primjenjuju zastarni rokovi od 3 do 5 godina iz Zakona o obligacionim odnosima, te se ovakvi tužbeni zahtjevi od donošenja odluke Ustavnog suda BiH odbijaju pred domaćim sudovima, zbog čega je žrtva, obzirom i na činjenicu neprovođenosti presude iz krivičnog postupka ostala bez efektivnog pravnog lijeka za ostvarivanje naknade štete.

¹ Supsidijarna odgovornost bi omogućila naplatu od države i/ili entiteta, ukoliko se potraživanje nije moglo naplatiti od individualnog počinitelja.

Značajnu podršku prilikom podnošenja ove predstavke pred UN Komitetom protiv torture pružile su Britanska ambasada u Sarajevu, dugogodišnji partner u radu TRIAL International-a, kao i međunarodna nevladina organizacija Amnesty International.